

Gemeente Amsterdam

Dienst Onderzoek en Statistiek

De staat van de aandachtswijken

Slotervaart

Project 7181

In opdracht van Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling en Dienst Wonen

Lieselotte Bicknese

Jeroen Slot

Weesperstraat 79
1018 VN Amsterdam
Telefoon 020 527 9424
l.bicknese@os.amsterdam.nl

Postbus 658
1000 AR Amsterdam
Fax 020 527 9595
www.os.amsterdam.nl

Amsterdam, augustus 2007

Inhoud

Inleiding	5
1 Aandachtswijken	7
2 De Staat van de Buurt	9
2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau licht gedaald	9
2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieus: veel 12 tot 17-jarigen	9
2.3 Gezondheid inwoners Slotervaart gemiddeld	13
2.4 Onderwijs: veel spijbelaars onder leerplichtigen	13
2.5 Economie: werkgelegenheid vooral in gezondheidszorg	16
2.6 Werkloosheid hoog in Overtoomse Veld Noord en Jongkind- en Staalmanpleinbuurt	16
2.7 Veel minima in Overtoomse Veld Noord en Jongkind- en Staalmanpleinbuurt	17
2.8 Maatschappelijke participatie: lage sociale cohesie in aandachtswijken	18
2.9 Participatie in cultuur en sport: iets minder cultuurdeelname	19
2.10 Participatie in politiek: opkomst laag in Overtoomse Veld	19
2.11 Leefbaarheid en veiligheid: veel jongerenoverlast in Slotervaart	19
3 Stoplichtrapportage	22
3.1 Kerncijfers	22
3.2 Dynamiek in stadsdeel	22

Inleiding

Minister Vogelaar heeft vijf wijken in Amsterdam geselecteerd, waarin zij de komende 8-10 jaar extra wil investeren om de transformatie van aandachtswijk naar krachtwijk te ondersteunen: Amsterdam Noord; Amsterdam Oost, Bijlmer, Nieuw West en Bos en Lommer. Amsterdam heeft in het rapport *Krachtige mensen, Krachtige buurten, fundament voor de Amsterdamse wijkaanpak* gekozen om de focus van de wijkaanpak te richten op 17 buurten.

De stadsdelen hebben voor de 17 buurten een eerste analyse van de opgave voor de wijkaanpak op buurtniveau gemaakt. Op verzoek van de stadsdelen is de Dienst Onderzoek en Statistiek, O+S, gevraagd een verdieping van de huidige analyses te maken. Deze rapportage beschrijft aan de hand van statistieken en enquêteresultaten de stand van de aandachtswijken in stadsdeel Slotervaart.

In Slotervaart is één buurt aangewezen als aandachtswijk:

- Overtoomse Veld (buurtcombinatie R86).

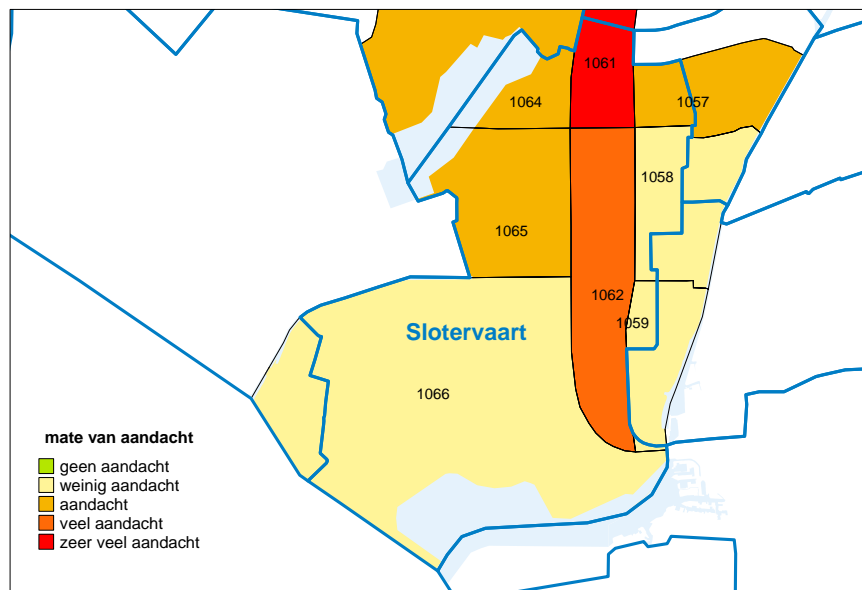
De analyse is uitgebreid met één buurtcombinatie Slotervaart (R85) die niet in het fundament is opgenomen. Slotervaart valt onder de selectie van de postcodegebieden van het rijk (1065). Deze gegevens zijn bedoeld als achtergrondinformatie.

De analyse wordt in principe op buurtcombinatieniveau uitgevoerd. Waar mogelijk wordt gekeken naar een kleiner schaalniveau.

1 Aandachtswijken

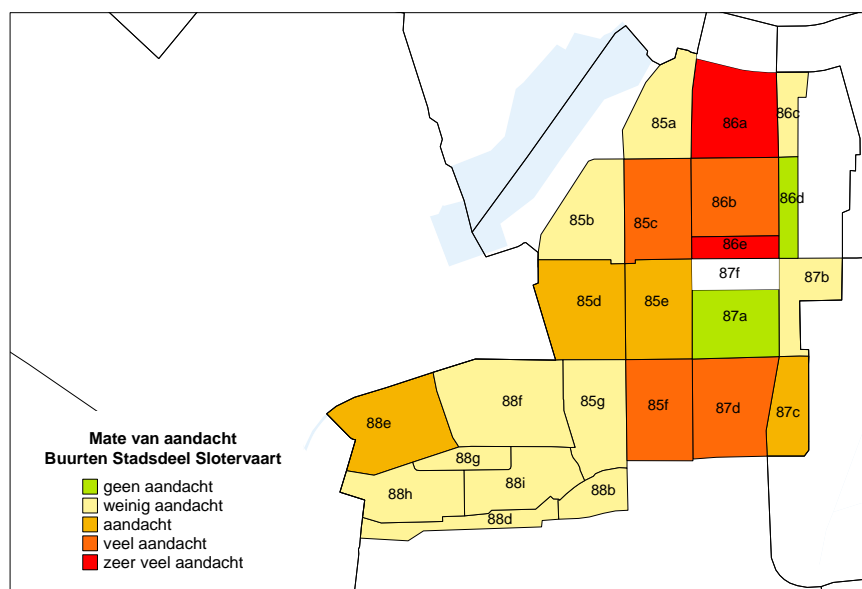
Wanneer de indicatoren van VROMⁱ benaderd worden met behulp van Amsterdamse informatiebronnen komen in Slotervaart de postcodegebieden 1061 en 1062 als aandachtsgebieden naar voren, oftewel de buurtcombinaties Overtoomse Veld (R86) en Westlandgracht (R87).

Aandachtswijken Slotervaart op basis benadering VROM-indicatoren, postcodegebieden, 2007

De onderstaande kaart geeft aan welke buurten op grond van een aantal statistische indicatoren voor sociale problematiekⁱⁱ extra aandacht verdienen bij de wijkaanpak. Het hoogst scoren Overtoomse Veld Noord (R86a) en de Jongkindbuurt (R86e). Daarnaast verdienen de Jacob Geelbuurt (R85c), de Staalmanpleinbuurt (R85f), Overtoomse Veld Zuid (R86b) en de Delflandpleinbuurt West (R87d) veel aandacht.

Aandachtswijken in Slotervaart op basis van sociale problematiek, naar buurt, 2007

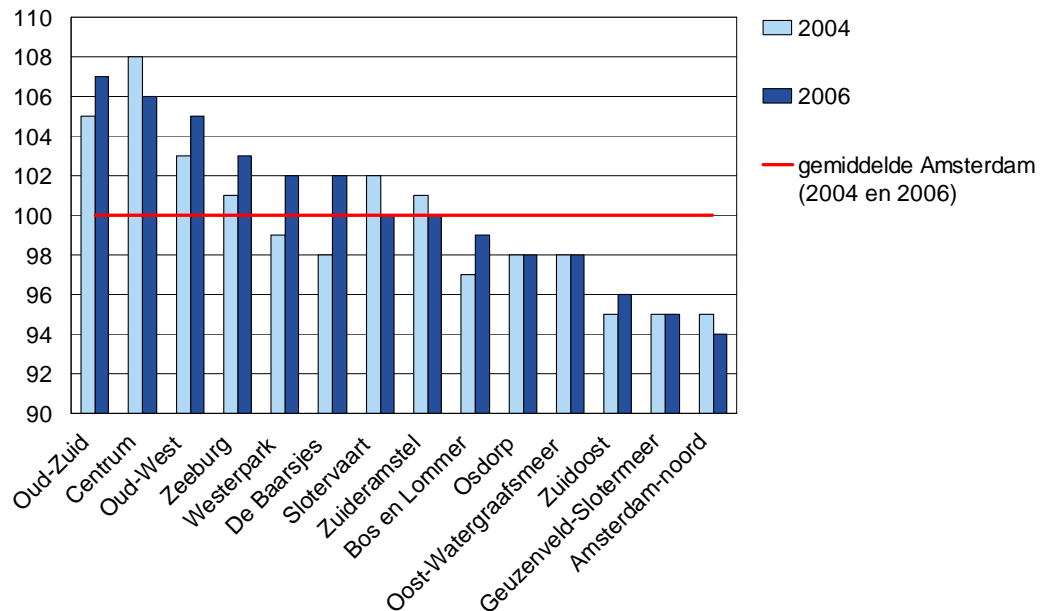

2 De Staat van de Buurt

2.1 Leefsituatie: algemeen welzijnsniveau licht gedaald

De Leefsituatie-index (SLI) geeft het algemene welzijnsniveau van de Amsterdammers weer. De index is opgebouwd uit gegevens over wonen, gezondheid, bezit van consumptiegoederen, vrijetijdsactiviteiten, mobiliteit, sociale participatie, sportactiviteit en vakantie. De SLI is in stadsdeel Slotervaart van 2004 op 2006 gedaald en ligt nu op het stedelijk gemiddelde van 100.

Leefsituatie-index ten opzichte van het stedelijk gemiddelde, 2004 en 2006

Bron: enquête Staat van de Stad Amsterdam, O+S

2.2 Bevolking, woningmarkt en woonmilieu: veel 12 tot 17-jarigen

In 2003 zijn alle buurten in Amsterdam onderverdeeld naar woonmilieu.¹ De buurten in Overtoomse Veld en Slotervaart behoren tot de volgende woonmilieus:

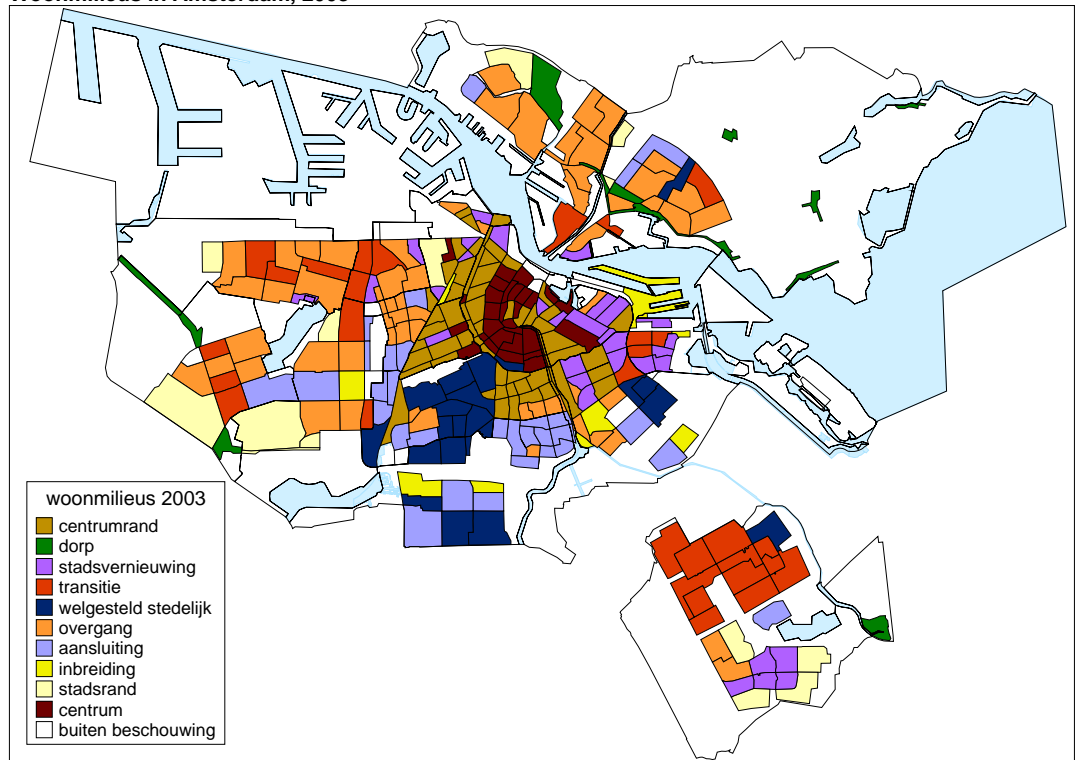
- De Emanuel van Meterenbuurt (R85b), de Jacob Geelbuurt (R85c), Overtoomse Veld Zuid (R86b) en de Johan Jongkindbuurt (R86e) hebben een overgangsmilieu. Het typerende kenmerk voor dit milieu is een duale bevolkingsstructuur van autochtone ouderen en gezinnen van etnische minderheden. In een vrij gematigd tempo maakt de ene groep plaats voor de andere in de vaak kleine sociale huurwoningen.

¹ Dienst Wonen: Stedelijke dynamiek bij stagnerende woningmarkt, 2004.

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

- In de buurten die tot het transitiemilieu worden gerekend (Overtoomse Veld Noord en de omgeving van het Lucasziekenhuis) verloopt de omslag naar een bevolkingssamenstelling met vooral allochtone gezinnen sneller. In deze gebieden is sprake van een sterke mate van doorstroming: 29% van de bewoners van het transitiemilieu heeft een woonduur korter dan één jaar. Ook wordt in deze buurten sterke probleemcumulatie aangetroffen: een hoog aandeel sociale huurwoningen valt samen met hoge werkloosheid, bijstandsafhankelijkheid en een hoog aandeel etnische minderheden.
- De oostoever van de Sloterplas (R85a) heeft een stadsrandmilieu. Hier staat vooral nieuwbouw uit de jaren negentig, waaronder relatief veel koopwoningen.
- De Johan Chrispijnbuurt (R85d), Jacques Veldmanbuurt (R85e) en de omgeving van het Rembrandtpark vallen onder het milieu aansluiting. Buurten die tot dit milieu worden gerekend kenmerken zich door de goede sociaal economische positie van de bewoners, een gemiddeld lange woonduur en relatief veel ouderen.

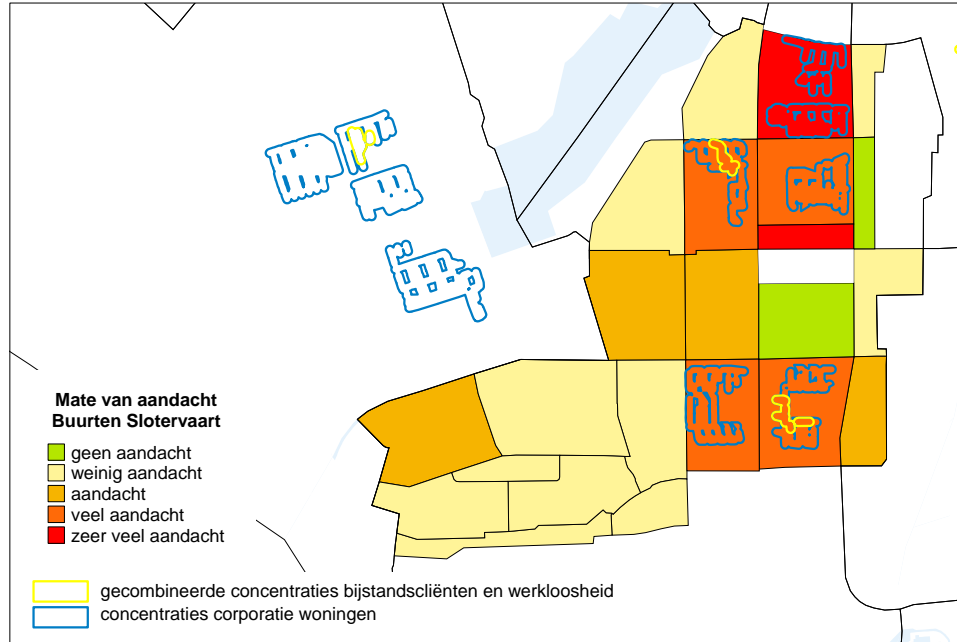
Woonmilieus in Amsterdam, 2003

Overtoomse veld en de Jacob Geelbuurt kennen grote concentraties sociale woningbouw. In de Jacob Geelbuurt bevindt zich ook een concentratiegebied van bijstandsccliënten en werklozen.

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

Concentratiegebieden van sociale woningbouw (>98%), bijstandsccliënten (>16,5%) en werklozen (>18,6%)

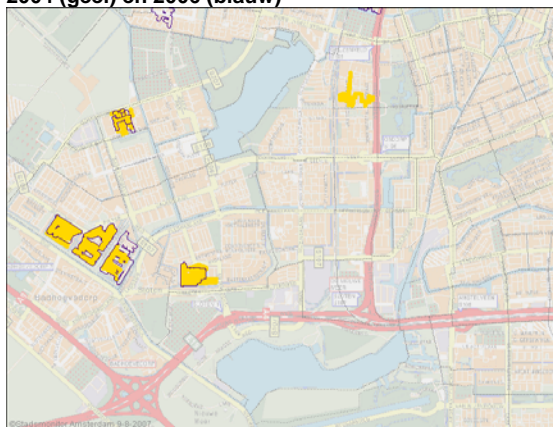

bron: Stadsmonitor Amsterdam

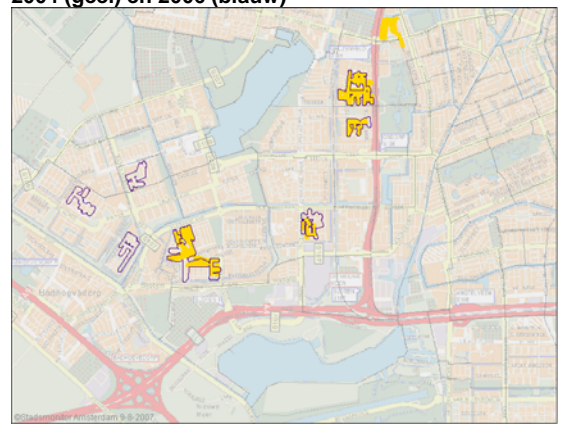
In stadsdeel Slotervaart bevinden zich geen concentratiegebieden met krapwonenden, oftewel gebieden waar minimaal 46% van de woningen hetzelfde of een kleiner aantal kamers heeft dan het aantal bewoners.

In Overtoomse Veld en de Staalmanpleinbuurt wonen relatief veel 12 tot 17-jarigen. De concentratie van 0 tot 11-jarigen in Overtoomse Veld Noord is de laatste twee jaar verdwenen.

**0-11 jarigen (>24%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)**

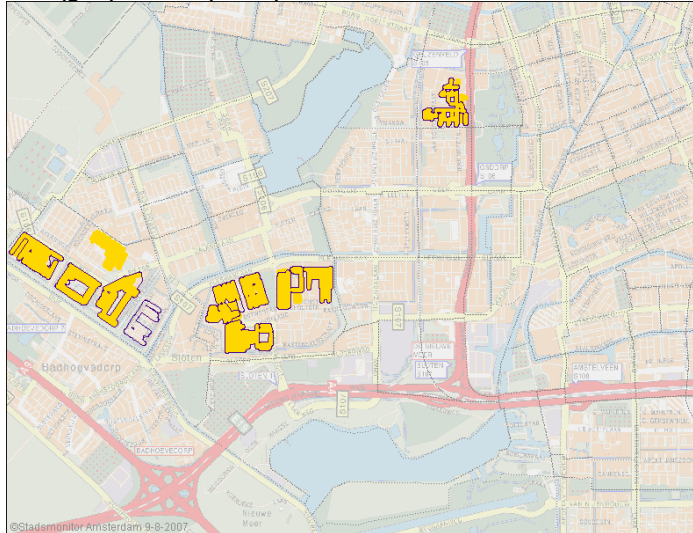
**12-17 jarigen (>13%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)**

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

In Slotervaart komen geen concentraties voor met minimaal 22% eenoudergezinnen. In Overtoomse Veld Noord wonen relatief veel gezinnen met kinderen

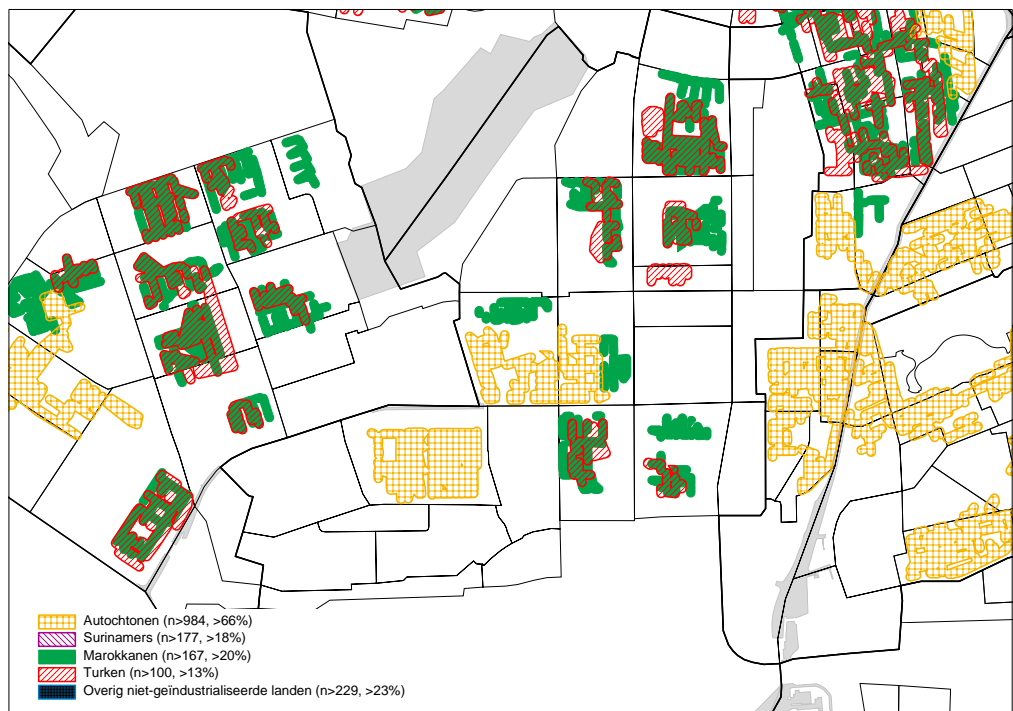
**gezinnen met kinderen (>34%)
2004 (geel) en 2006 (blauw)**

bron: Stadsmonitor Amsterdam

In Overtoomse Veld, de Jacob Geelbuurt en de Staalmanpleinbuurt wonen relatief veel Turken en Marokkanen. In de Chrispijnbuurt en Veldmanbuurt bevinden zich concentraties van autochtonen en Marokkanen.

Concentratiegebieden van herkomstgroepen in Slotervaart, 2006

2.3 Gezondheid inwoners Slotervaart gemiddeld

De gemiddelde levensverwachting in Slotervaart ligt boven het stedelijk, maar onder het landelijk gemiddelde.

Levensverwachting bij geboorte in jaren, 2000-2004

	mannen	vrouwen
Amsterdam-Noord	76,0	80,9
Amsterdam	75,1	79,7
Nederland	76,4	81,3

Het aandeel inwoners van Slotervaart dat aangeeft een (zeer) goede gezondheid te hebben ligt met 83% rond het stedelijk gemiddelde (82%). Op grond van de gemiddelde antwoorden per woonmilieu in Amsterdam kan er vanuit worden gegaan dat in buurten met een overgangsmilieu (Emanuel van Meterenbuurt, Jacob Geelbuurt, Overtoomse Veld Zuid en de Johan Jongkindbuurt) en buurten met een transitie-milieu (Overtoomse Veld Noord en de omgeving van het Lucasziekenhuis) het aantal inwoners met een (zeer) goede gezondheid onder het stedelijk gemiddelde ligt.

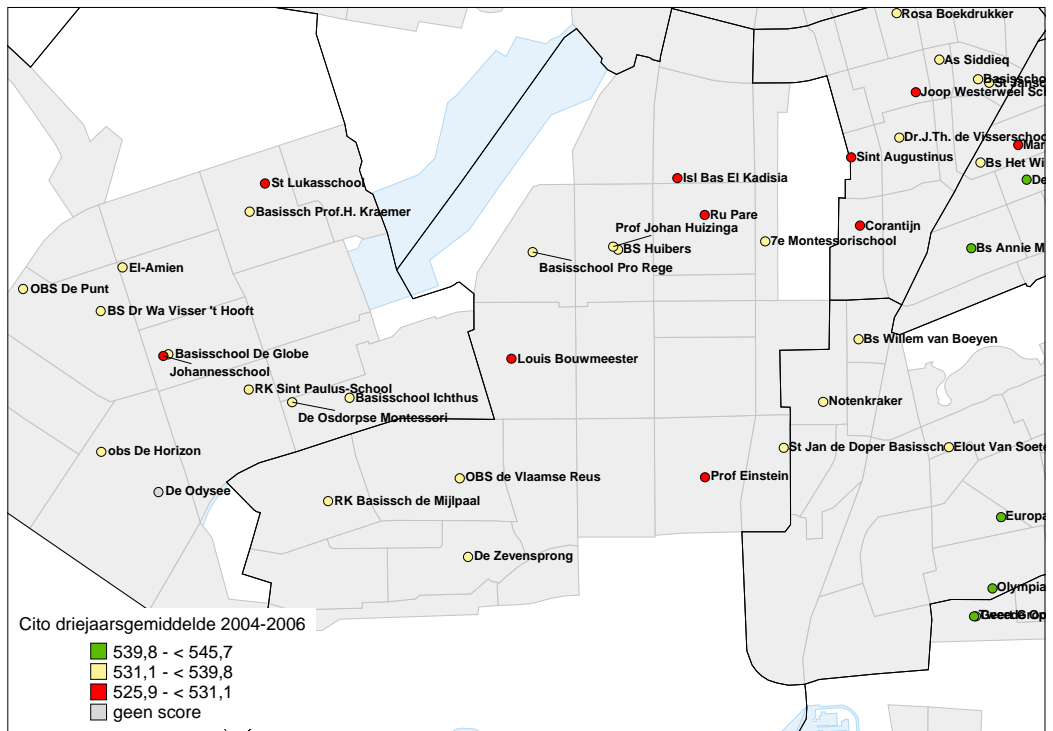
Landelijke cijfers van TNO laten zien dat 14% van de jongens en 17% van de meisjes in de leeftijdsgroep 4 tot 15 jaar te dik is. Uit de evaluatie van de pilot van het project JUMPIn blijkt dat het aandeel basisschoolleerlingen met overgewicht in een aantal Amsterdamse achterstandswijken fors hoger ligt (2002: 36%). In 2006/2007 heeft 32% van de 918 basisschoolleerlingen die in Slotervaart meedoen aan JUMPIn overgewicht (voorlopige cijfers uit het JUMPIn Leerlingvolgsysteem).

2.4 Onderwijs: veel spijbelaars onder leerplichtigen

De gemiddelde Citoscore in Slotervaart ligt met 535,6 onder het stedelijk gemiddelde van 536,8. In het stadsdeel deed 21% van de leerlingen in groep 8 niet mee aan de Citotoets (Amsterdam: 21%). Vier scholen in Slotervaart hebben een gemiddelde Citoscore lager dan 531,1 (stedelijk gemiddelde 535,8). Twee hiervan liggen in de aandachtswijk Overtoomse Veld.

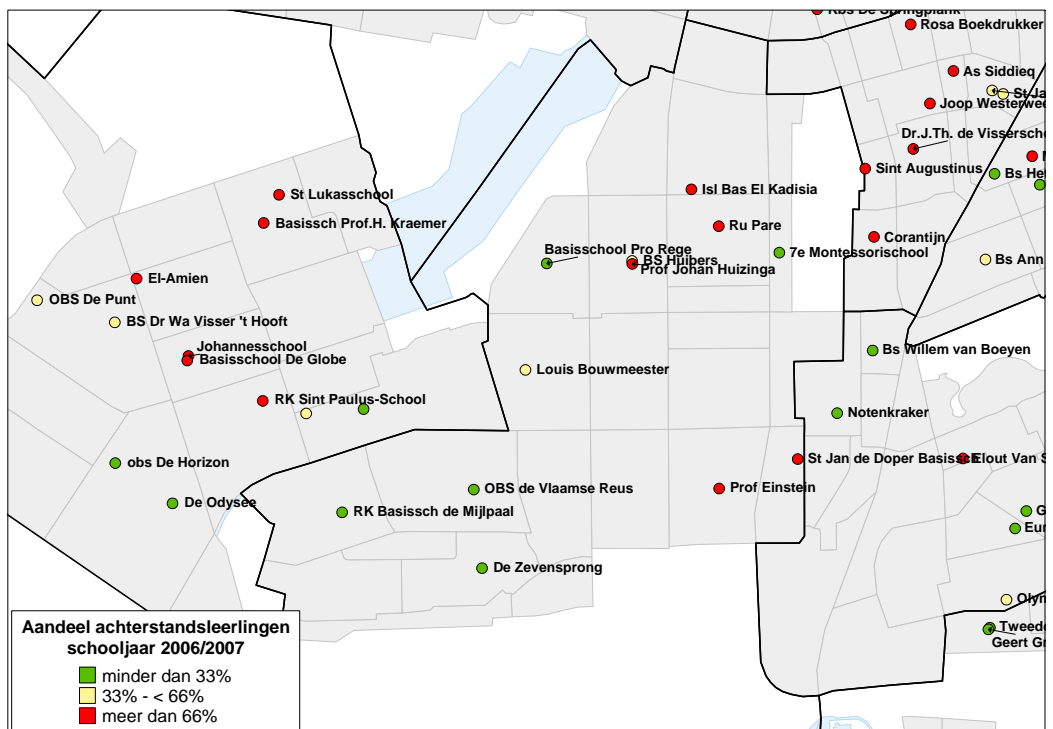
De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

Citoscores per school in Slotervaart, driejaarsgemiddelde 2004-2006

Van de 12 basisscholen in Slotervaart hebben er vijf relatief weinig en vijf juist relatief veel leerlingen met een leerlinggewicht. Bij de twee overige scholen is het leerlingenbestand meer gemengd.

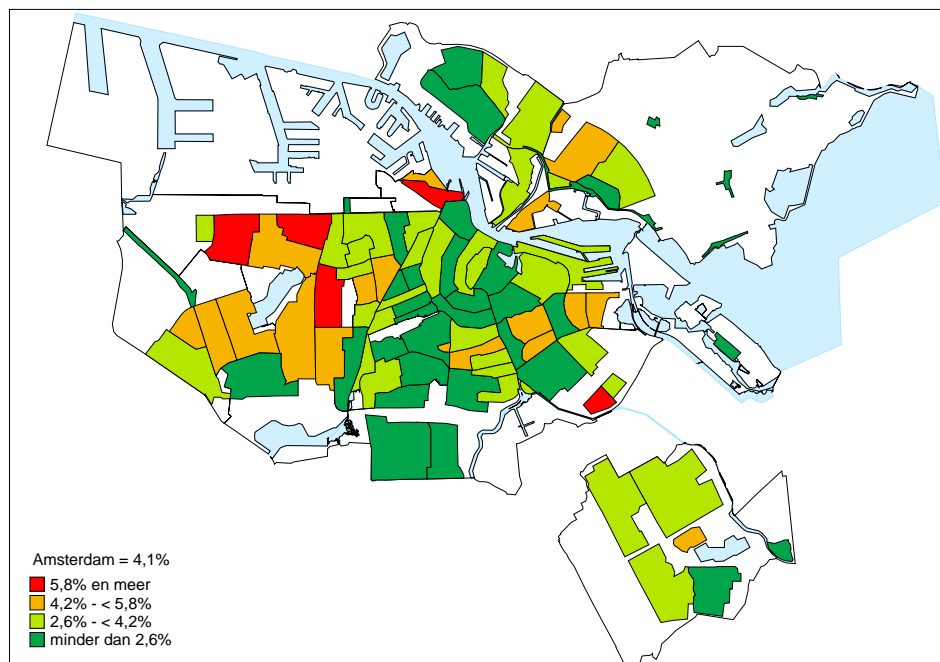
Aandeel leerlingen met leerlinggewicht per school, schooljaar 2006/2007

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

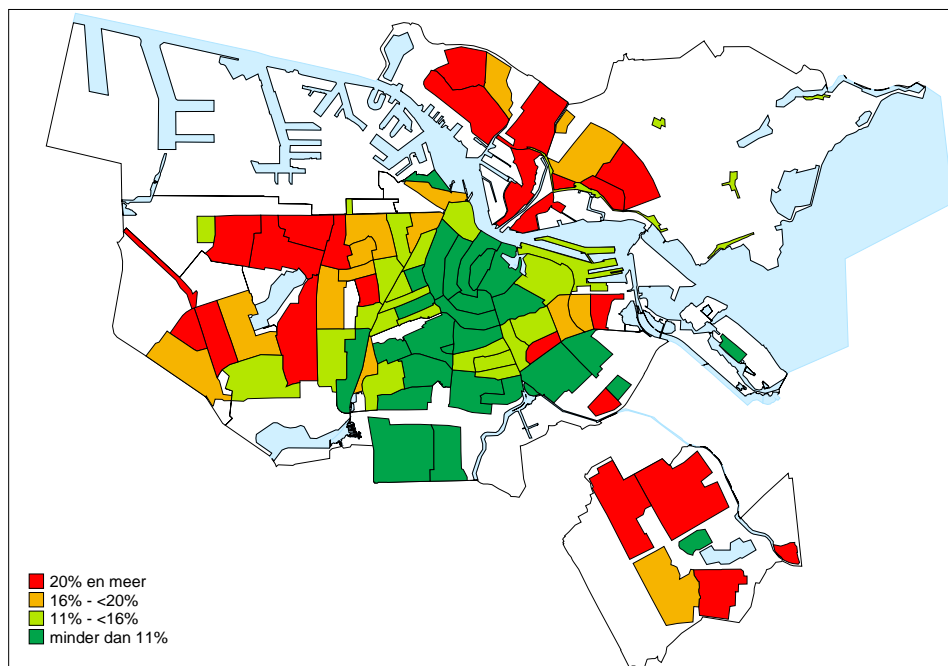
Het relatief verzuim onder leerplichtige leerlingen ligt in Overtoomse Veld ruim boven het stedelijk gemiddelde (4,2%). In de overige buurten ligt het verzuim hier minder ver boven.

Aandeel relatief verzuim in leerplichtpopulatie van stadsdeel waar de leerling woont, 2005/2006

Het aandeel voortijdig schoolverlaters ligt in Overtoomse Veld minder boven het stedelijk gemiddelde (16% van de jongeren tussen 17 en 22 jaar) dan in Slotervaart.

Aandeel VSV'ers op de totale populatie bovenleerplichtigen in stadsdeel waar leerling woont, 31 juli 2006

bron: DMO/O+S

2.5 Economie: werkgelegenheid vooral in gezondheidszorg

Gemiddeld zijn er in Amsterdam op elke 1.000 inwoners 570 banen. In Slotervaart en Overtoomse Veld zijn dat er respectievelijk 502 en 648. De meeste van deze banen, zowel in Slotervaart als in het Overtoomse veld, zijn te vinden in de gezondheids- en welzijnszorg.

Gemiddeld bevinden zich in Amsterdam per 1.000 inwoners 69 ondernemingen waarin 5 of minder personen werkzaam zijn. In de aandachtsbuurten in Slotervaart zijn dit er 33. De werkgelegenheid in deze buurten wordt vooral gegenereerd door de grote ziekenhuizen, niet zozeer door ondernemerschap van de bewoners.

2.6 Werkloosheid hoog in Overtoomse Veld Noord en Jongkind- en Staalmanpleinbuurt

Begin 2007 ligt de werkloosheid in Slotervaart met 6,6% onder het stedelijk gemiddelde (7,3%). In de aandachtsgebieden verschilt de werkloosheid per buurt sterk. In drie buurten is de werkloosheid fors hoger. Het gaat om de Johan Jongkindbuurt (12,8%), de Staalmanpleinbuurt (11,5%) en Overtoomse Veld Noord (11,3%, zie hoofdstuk 3). Aan de oostoever van de Sloterplas en de omgeving van Medisch Centrum Slotervaart en het Rembrandtpark is de werkloosheid juist erg laag. In de volgende tabel staat de werkloosheid per buurtcombinatie weergegeven.

Werkloosheid per buurtcombinatie, 1 januari 2007

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

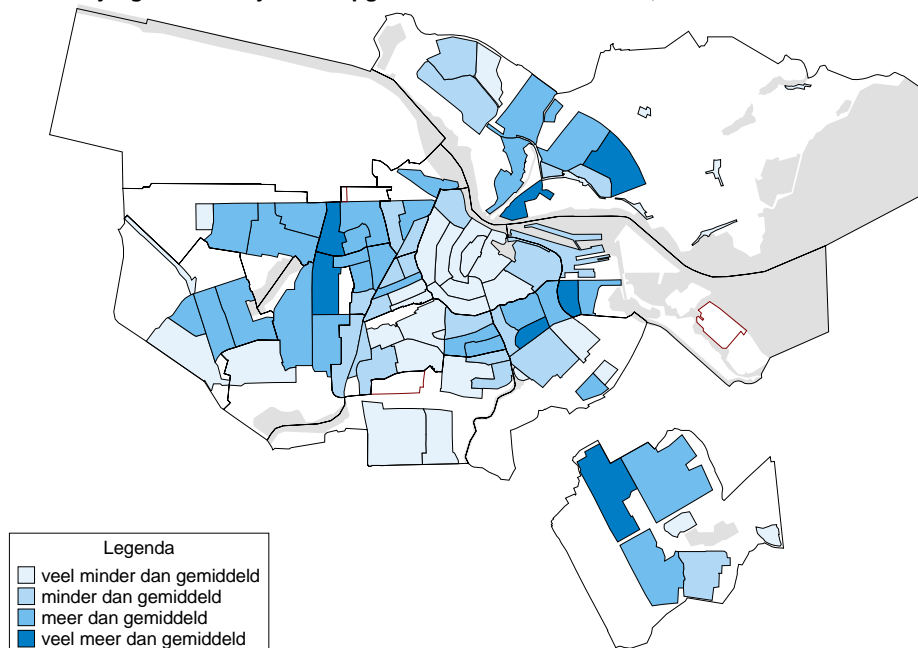
Slotervaart	7,7
Overtoomse Veld	9,5
Slotervaart	6,6
Amsterdam	7,3

2.7 Veel minima in Overtoomse Veld Noord en Jongkind- en Staalmanpleinbuurt

Het aantal minima per buurt is alleen over 2004 bekend. In de Johan Jongkindbuurt en Overtoomse Veld Noord ligt het aandeel minima tot 65 jaar met 38% ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. Ook wonen er relatief veel minima in de Staalmanpleinbuurt (32%, hoofdstuk 3).

Over 2005 is het aandeel minimajongeren bekend per buurtcombinatie. In Overtoomse Veld groeit 48% van de jongeren op in een minimahuishouden (Amsterdam: 28%). In Slotervaart geldt dit voor 34% van de jongeren.

Aandeel jongeren tot 18 jaar dat opgroeit in minimahuishouden, 2005

Bron: Armoedemonitor

2.8 Maatschappelijke participatie: lage sociale cohesie in aandachtswijken

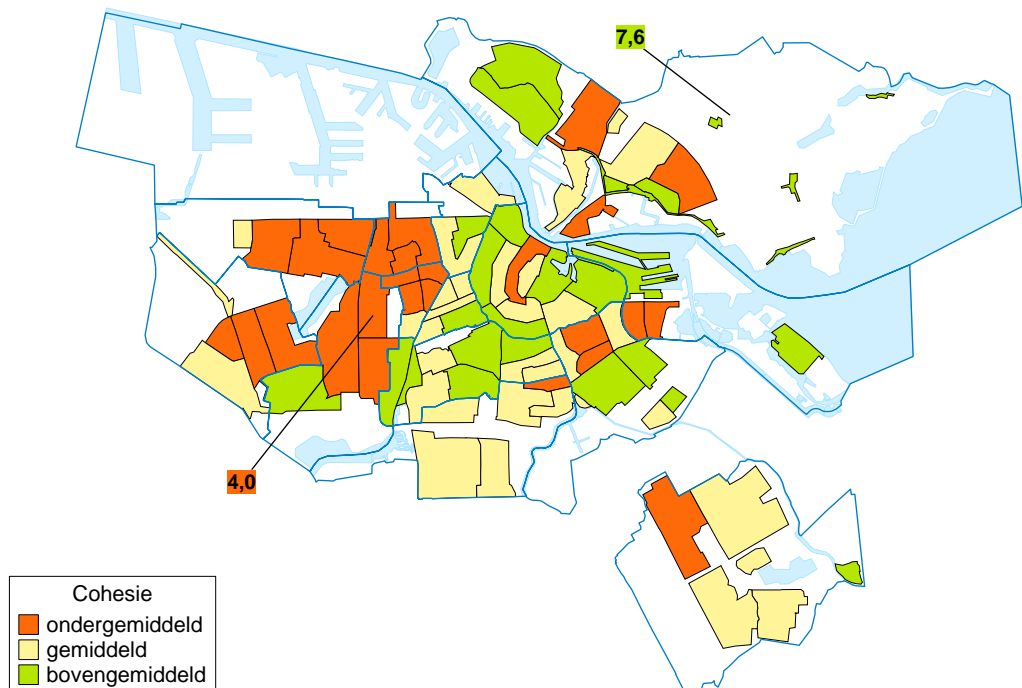
Gemiddeld voelt 14% van de Amsterdammers zich sterk sociaal geïsoleerd. In Slotervaart is dit aandeel iets lager (12%). Wel voelen de inwoners van het stadsdeel zich iets minder vaak niet-geïsoleerd (34% tegenover 38% gemiddeld).

In Slotervaart ligt het aandeel inwoners dat minstens één keer per maand actief is in een vereniging of organisatie met 36% wat hoger dan gemiddeld in de stad (32%).

Ruim de helft van de Amsterdammers (55%) heeft minimaal één keer per week contact met de burens. In Slotervaart ligt dit percentage met 56% op hetzelfde niveau.

In de aandachtswijken in stadsdeel Slotervaart ligt de sociale cohesie lager dan gemiddeld in de stad.

Sociale cohesie

Bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid, O+S

2.9 Participatie in cultuur en sport: iets minder cultuurdeelname

In stadsdeel Slotervaart ondernemen de inwoners minder vaak dan gemiddeld veel culturele activiteiten: 35% ondernam de afgelopen 12 maanden tenminste vier culturele uitgaansactiviteiten tegenover 41% in de gehele stad.

De sportdeelname is in stadsdeel Slotervaart (52%) even groot als gemiddeld in de stad (51%). De inwoners van Geuzenveld-Slotermeer voldoen vaker aan de norm voor gezond bewegen (minimaal een half uur per dag matig intensief bewegen) dan gemiddeld (55%, gemiddeld 50%).

In Slotervaart doet 69% van de basisschoolleerlingen die meedoen aan JUMP in niet aan sport.

2.10 Participatie in politiek: opkomst laag in Overtoomse Veld

De opkomst bij de laatste verkiezingen voor de Tweede Kamer en de stadsdeelraad is in de aandachtswijk Overtoomse Veld lager dan gemiddeld in het stadsdeel en in de stad. In de aandachtswijk Slotervaart liggen deze opkomstpercentages iets hoger dan gemiddeld.

Opkomstpercentage verkiezingen 2006 naar buurtcombinatie

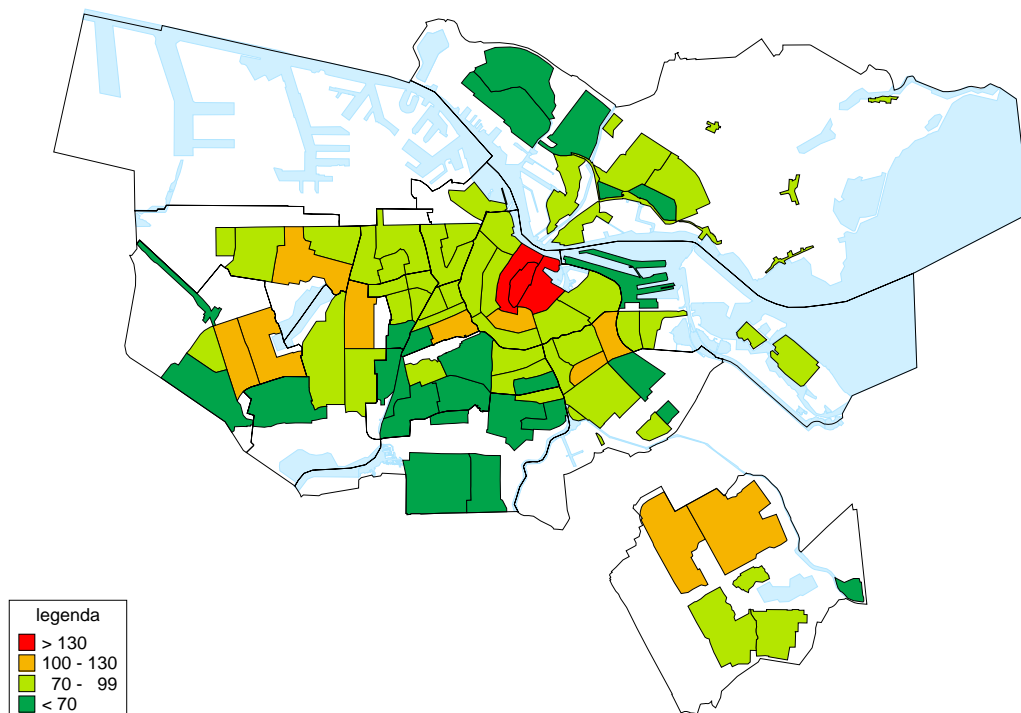
		stadsdeelraad	Tweede Kamer
Slotervaart	R85	54	76
Overtoomse Veld	R86	51	65
SD Slotervaart	R	53	74
Amsterdam		53	74

2.11 Leefbaarheid en veiligheid: veel jongerenoverlast in Slotervaart

In Overtoomse Veld is de objectieve veiligheid minder dan gemiddeld in de stad. In de buurt komen inbraak, diefstal, geweld en vandalisme bovengemiddeld vaak voor. De veiligheid is hier niet, zoals in de rest van de stad, de afgelopen jaren verbeterd. In Slotervaart neemt de veiligheid wel langzaam toe en ligt nu iets boven het stedelijk gemiddelde.

Objectieve Veiligheidsindex 2006

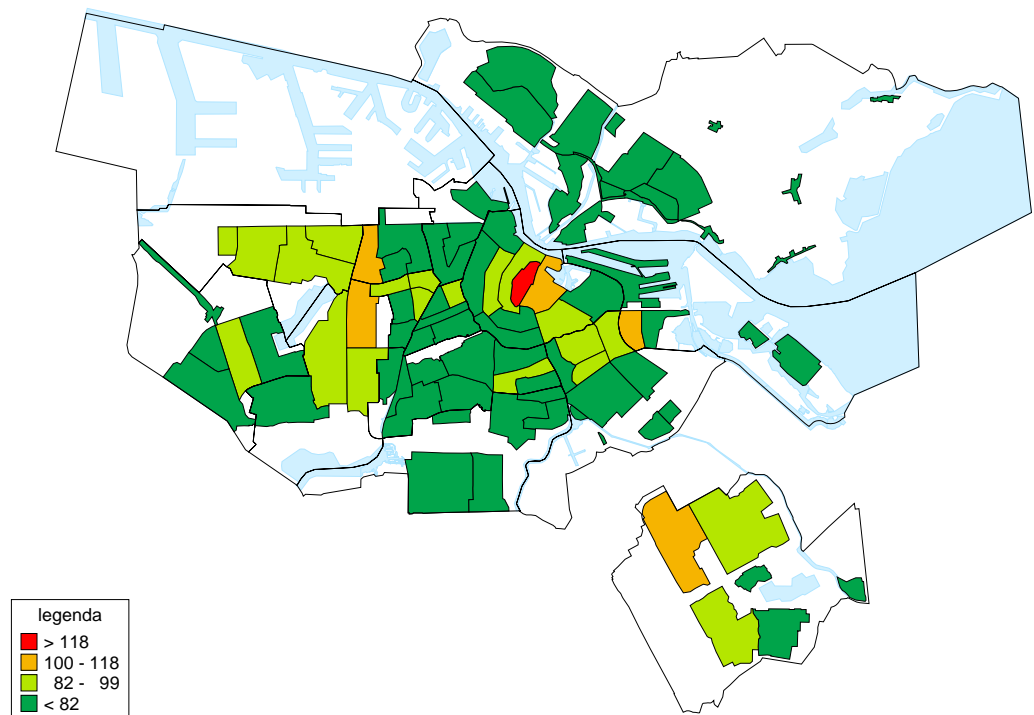
De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

In Overtoomse Veld is het veiligheidsgevoel ondergemiddeld. Dit geldt ook voor Slotervaart, waar de objectieve veiligheid goed is.

Subjectieve Veiligheidsindex 2006

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

In Overtoomse Veld ligt het aandeel inwoners dat vaak jongerenoverlast ervaart (40%) ruim boven het stedelijk gemiddelde van 17%. In Slotervaart ervaart 24% van de inwoners regelmatig overlast van jongeren (zie hoofdstuk 3).

3 Stoplichtrapportage

3.1 Kerncijfers

In onderstaande tabel worden de aandachtswijken in Slotervaart op een aantal kernindicatoren afgezet tegen het stedelijk gemiddelde. De gebruikte indicatoren staan beschreven in de eindnoten. ⁱⁱⁱ

Stoplichtoverzicht kenmerken aandachtsgebieden Slotervaart tov het stedelijk gemiddelde

		Aandeel corporatiewoningen	Economie: werkgelegenheid	Werkloosheid	Welvaart	% niet-westerse allochtonen	Basisonderwijs	Politieke interesse	Objectieve veiligheidsindex	Jeugdoverlast	Sociale cohesie	Verloedering	Kwaliteit woonomgeving
R85a	Oostoever Sloterplas	31	50	2,8	3	30	533,7	83					
R85b	Emanuel van Meterenbuurt	26	218	6,2	13	24	539,4	81					
R85c	Jacob Geelbuurt	73	114	9,7	24	56	532,7	66					
R85d	Louis Chrispijnbuurt	67	268	9,0	18	37	529,9	73					
R85e	Jacques Veldmanbuurt	69	231	6,9	19	41	533,7	84					
R85f	Staalmanpleinbuurt	100	512	11,5	32	69	533,7	67					
R85g	Medisch Centrum Slotervaart	100	12.059	3,4	5	26	533,7	81					
R85	Slotervaart	63	502	7,7	18	43	533,7	76	81	24	5,7	26	6,8
R86a	Overtoomse Veld Noord	91	153	11,3	38	85	529,8	59					
R86b	Overtoomse Veld Zuid	62	384	9,1	20	60	527,8	70					
R86c	Rembrandtpark Noord	0	880	3,2	3	15	532,3	65					
R86d	Rembrandtpark Zuid	0	751	3,6	2	12	539,4	65					
R86e	Johan Jongkindbuurt	62	599	12,8	38	62	532,3	70					
R86	Overtoomse veld	60	648	9,5	24	66	532,3	65	112	40	4,0	36	5,4
R	Slotervaart	50	695	6,6		42	535,6	74	89	28		29	6,4
	Amsterdam	52	570	7,3	17	34	536,8	74	87	17	6,1	31	7,1

3.2 Dynamiek in stadsdeel

De volgende tabel geeft aan of een buurt zich in positieve of negatieve richting ontwikkelt ten opzichte van het stedelijk gemiddelde. Zowel in Overtoomse Veld als in Slotervaart valt de sterke toename van het aantal niet-westerse allochtonen op.

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

		verhuismobiliteit 2002-2007	mutatie niet- westerse allochtonen 2002-2007 (procentpunten)	groei 12-18 jarigen 2001-2006 (procenten)
R85a	Oostoever Sloterplas	7,7	4,5	7
R85b	Emanuel van Meterenbuurt	10,5	6,1	10
R85c	Jacob Geelbuurt	13,2	5,4	11
R85d	Louis Chrispijnbuurt	12,5	12,3	25
R85e	Jacques Veldmanbuurt	13,1	14,3	25
R85f	Staalmanpleinbuurt	10,6	11,6	9
R85g	Medisch Centrum Slotervaart	29,1	18,7	450
R85	Slotervaart			
R86a	Overtoomse Veld Noord	13,6	3,1	-2
R86b	Overtoomse Veld Zuid	12,8	6,8	7
R86c	Rembrandtpark Noord	20,4	3,0	100
R86d	Rembrandtpark Zuid	20,5	6,2	0
R86e	Johan Jongkindbuurt	10,7	14,6	39
R86	Overtoomse veld			
	Amsterdam	13,5	1,7	5,7

De staat van de aandachtswijken: Slotervaart

ⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Gemiddeld netto huishoudinkomen, aandeel werkenden, aandeel laagopgeleiden, aandeel woningen < 4 kamers, <1970 en sociale huur, signalering van bekladding en vernieling, overlast burens, overlast andere groepen mensen, veiligheidsgevoel, waardering woning en buurt, verhuisgeneigdheid, geluidsoverlast, overlast verkeer en vervuiling, verkeersveiligheid.

ⁱⁱ Bron: O+S: *Probleemwijken in Amsterdam, 2007*. Indicatoren: Aandeel en mutatie van het aantal jongeren, opkomst bij verkiezingen, aandeel (langdurige) minima, aandeel eenoudergezinnen, jeugdwerkloosheid, aandeel niet-westerse allochtonen, gemiddelde Citoscore en sociale cohesie.

ⁱⁱⁱ Betekenis kleuren: De rode vakken wijken in negatieve zin meer dan een standaarddeviatie af van het stadsgemiddelde en de groene vakken in positieve zin.

Voor de stoplichtrapportage zijn de volgende indicatoren gebruikt:

Wonen: Het aandeel corporatiewoningen

Economie: Aantal banen per 1.000 inwoners

Werkloosheid: Aandeel Niet-werkende werkzoekenden per 1-1-2007

Welvaart: Aandeel minima jonger dan 65 jaar (2004)

Aandeel niet-westerse allochtonen per 1-1-2007

Basisonderwijs: Citoscore 2006 (buurtcijfers berekend op basis van het gemiddelde van de scholen in de buurt, stadsdeelcijfers op basis van alle in het stadsdeel wonende leerlingen)

Politieke interesse: Opkomst tweede kamer verkiezingen 2006

Objectieve Veiligheidsindex 2006

Jeugdoverlast en verloedering: Aandeel dat vaak verloederingskenmerken/jeugdoverlast signaleert (bron: Monitor Leefbaarheid en Veiligheid 2006)

Sociale cohesie: Kengetal berekend op basis van de respons op vier stellingen uit de Monitor Leefbaarheid en

Veiligheid: De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks, In deze buurt gaat men op een prettige manier met elkaar om, Ik woon in een gezellige buurt met veel saamhorigheid en Ik voel mij thuis bij de mensen in deze buurt.

Woonomgeving: Rapportcijfer woonomgeving 2005 (bron: Wonen in Amsterdam).